

Noteringar från NGA studiebesök Mariestad biosfärområde

13-14 oktober 2021

Från Nämdö, tidig morgon, onsdag 13 oktober, reste Nilla Söderqvist, Per Fjärdhäll och John Carly med Johns båt till Stavnäs. Därifrån gick färden vidare med Johns bil för att hämta upp Yngve Hässler vid Gullmarsplan. Toomas Vaks hämtade med sin bil upp Inger Erikson i Huddinge och Malcolm Dixelius, Zara Arrehed och Maria Nilsson färdades i den tredje bilen. Vi strålade alla samman vid Rastpunkt Laxå för lunch och var sen i god tid till första mötet i Mariestads kommunhus ca kl 12.30

1. Tillbakablick och övergripande info från biosfärrådets ordförande och nationella koordinator

Johanna MacTaggart, som var med och startade Mariestads biosfärsområde, inledde dagen i Mariestads kommunhus. Johanna arbetar idag som biosfärrådets ordförande och nationell samordnare.

Det tog fem år från förstudiestart till godkännande för Mariestad.

- Allmän info finns på biosfarprogrammet.se

Biosfärprogrammet har nu funnits inom UNESCO i 50 år och vill visa på och finna möjligheter för mänskligheten att kunna överleva på planeten.

Internationellt: Man and the Biosphere (MAB) omfattar över 300 biosfärer i Europa och Nordamerika– som träffas vartannat år. Totalt i världen finns över 700 biosfärområden.

Upparbetade nätverk gör att mycket investeringar och forskningspengar hamnar i biosfärområden

INGA REGELBEGRENSNINGAR INFÖRS MED UTNÄMNING TILL BIOSFÄRSOMRÅDE!!!

Kommun (och även region) är viktiga parter vid bildande av biosfärområde.

Ideell förening kan vara huvudman. Johanna är positiv till möte med kommun och region hos oss.

2. Vänerskärsgårdens biosfärområde (med Kinnekulle)

Helena Torsell, Koordinator Biosfärområde Vänerskärsgården fortsatte därefter tillsammans med projektledare Sofia Guldband.

Detta biosfärområde, som sträcker sig över delar av tre kommuner, drivs genom en ideell förening som erhåller stöd för löpande arbete om 850 tkr per år från de tre kommunerna (Mariestad, Götene och Lidköping) samt dessutom 450 tkr från Naturvårdsverket. Man har cirka 75 medlemmar fördelade på fem olika nivåer, allt från privatpersoner till föreningar, företag och en GULLD-nivå där den årliga insatsen oavkortat går till en fond. Därutöver finns från tid till annan projektfinansiering i olika forskningsprojekt. Ingen finansiering erhålls från UNESCO. Västra-Götalandsregionen bidrog med intresse samt bidrag vid bildandet av Vänerskärsgårdens biosfärområde. Nu finns inga löpande bidrag från regionen, men väl projektinriktade bidrag.

Initiala kriterier för bildandet av biosfärområdet var höga naturvärden och ett högt lokalt engagemang. Tillkommande kriterium är idag en lokal arena för globala mål Agenda 2030, som alltså inte fanns vid bildandet.

Det finns 1 ½ tjänst på biosfärkontoret. En styrelse bestående av 9 personer sammanträder 4 ggr per år. Stadgarna är unika för varje enskilt biosfärområde. Man har idag utbildat cirka 35 biosfärambassadörer.

Ett gäng foldrar delades ut. Samtliga finns på Nämndö bibliotek.

3. Naturum Vänerskärgrården – Victoriahuset vid Läckö slott

Detta ligger mycket naturskönt invid Läckö slott på en udde i Vänern. Finansieras via Naturvårdsverket, Stiftelsen Läckö slott och främst Lidköping kommun. Utställningen i Victoriahuset är ett samarbete med Vänermuseet, Lidköping. Bland annat drivs ett ambitiöst skolprogram: Victoriahuset tar i samarbete med Vänermuseet i Lidköping emot alla grundskoleelever från Lidköpings kommun. Det är schemalagt för åk 2, 5 och 8. (Lidköpings kommun har ca 40 000 invånare att jämföra med Värmdö kommuns ca 45 000). Se länken för mer info om skolprogrammet: <https://www.vanermuseet.se/for-skolan/2-5-8-for-hallbar-utveckling/>

Kopplingen till biosfärområdet ganska lös.

Naturum Victoriahuset är en port in till nationalparken på Djurö. Djurö har ett måttligt tryck från besökare. Några få båtar per månad avgår från naturum till Djurö med max 12 personer ombord. Ytterligare båtturer avgår sannolikt från Mariestad. Men mycket långt ifrån vår situation ...

I Victoriahuset serverades vi en mycket god fiskmiddag (gös från Vänern) och likaledes en god hotellfrukost tidigt nästa morgon efter övernattning på Naturredumets övervåning. 15 dubbelrum med hög standard.

Turistfoldrar från Victoriahuset finns på Nämndö bibliotek.

4. ElectriVillage Mariestad (dag 2)

Susannè Wallner, näringslivschef och ansvarig för ElectriVillage presenterade.

Med en måttligt stor (1600 m²) solcellspark, en anläggning från 2018 för H₂ produktion, Sveriges första tankstation för H₂ och en förskola som drivs helt med solceller och H₂, har Mariestads kommun placerat sig som en av världens mest framsynta städer vad gäller omställning till grön energi. 100-tals grupper från hela världen har besökt kommunen för att på plats se vad som pågår. Många företag är intresserade av att etablera sig på grund av deras nytänkande och deras koppling till biosfärområdet.

Med totalt 1600 m² solceller (800 paneler) får man en maxeffekt om 250 kW eller totalt 250 000 kWh per år. Med 60 % verkningsgrad används 85 000 kWh av dessa till att producera 1500 kg H₂. Denna används dels till uppvärmning och el till en närliggande förskola, dels till tankning av kommunens 10 elbilar med bränsleceller. En sådan bil fulltankas (med 6 kg) på cirka 4 minuter och får sedan en räckvidd på omkring 60 mil. Vätgasen räcker alltså till 1500 mil per år för kommunens 10 bilar. Dessutom får man drygt 100 000 kWh solceller att driva förskolan med.

Investeringskostnaden för en motsvarande vätgasanläggning bedöms idag kosta runt 10 MSEK.

Noterbart är att EU idag lägger 430 miljarder € i budgeten på FoU för vätgas.

Innan vi lämnade Mariestad för hemfärden stannade vi till vid vätgastankstationen för att ta en gruppbild som sen lades upp på FB-sidan @ElectriVillageMariestad.se. Vid tankstationen hade vi turen att träffa på Harald Bouma från Vänerenergi som blev rejält utfrågad.

5. Dokumentation

Resan dokumenterades av Malcolm och Zara (som skötte kameran). Malcolm intervjuade Johanna MacTaggart och Sofia Guldbrand. Båda filmerna om ca 8 minuter läggs upp på NGA:s YouTube-kanal inom kort.

6. Kontakter

Helena Torsell, koordinator för Biosfärområdet
helena.torsell@mariestad.se , Telefon: 0501-755039

Sofia Guldbrand, process- och projektledare
sofia.guldbrand@vanerkulle.se, tfn 0501- 39 31 96

Sofia Wennberg, miljöpedagog, Vänermuseet samt Naturum Vänerskärsgården Victoriahuset
sofia.wennberg@lidkoping.se , 073-023-7530 • 051-077-0545

Susanné Wallner, Näringslivschef industri/tjänstesektor
susanne.wallner@mariestad.se, tfn 0501-75 50 38

Christina Andersson, Läckö slott
christina.andersson@lackoslott.se, Direkt 0510-48 46 63, Mobil 070-309 40 10

Johanna MacTaggart, Nationell koordinator, Biosfärrådets ordförande
Johanna.mactaggart@biosfarprogrammet.se Tfn: 070 -660 05 07

7. Finansiering

NGA betalade övernattning och reseersättning för deltagarna som tas av NGA:s förstudiepengar. Måltiderna betalades av deltagarna själva. Ingen ersättning för nedlagd tid.

8. Deltagare

Yngve Hässler, Nämdö (deltidsboende), arrangerade resan

Malcolm Dixelius, Nämdö, dokumenterade

Zara Arrehed, anställd av Malcolm (Dixit AB), filmade (bil)

Per Fjärdhäll, Nämdö

John Carly, Nämdö (båt + bil)

Nilla Söderqvist, Nämdö

Toomas Vaks, Nämdö (deltidsboende) (bil)

Inger Erikson, Orrön (deltidsboende)

Maria Nilsson, Nämdö (deltidsboende)